

TRANSFORMACIJA CRKVE SVETOG RUDOLFA U BANOŠTORU U SPA CENTAR TRANSFORMATION OF THE CHURCH OF SAINT RUDOLPH IN BANOŠTOR INTO A SPA CENTER

Dragana Gajić, *Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad*

Oblast – ARHITEKURA

Kratak sadržaj – Predmet istraživanja jeste napuštena katolička crkva Svetog Rudolfa u Banoštoru. Cilj projekta jeste da se postigne balans između novog i starog u funkcionalnom, estetskom ali i duhovnom smislu. Da se spoji istorija i savremeno doba kroz ravnotežu postignutu unošenjem novih elemenata u postojeću strukturu i da se sačuva mir koji sadrže sakralni objekti, kroz pronalaženje načina da taj duh dobije nov oblik promenom namene prostora.

Ključne reči: arhitektonski dizajn, transformacija

Abstract – The object of research is the abandoned Catholic church of St. Rudolf in Banoštor. The goal of the project is to achieve a balance between the new and the old in a functional, aesthetic, but also spiritual sense. To combine history and modern times through the balance achieved by introducing new elements into the existing structure and to preserve the peace that sacred objects contain, by finding a way to give that spirit a new form by changing the purpose of the space.

Keywords: architectural design, transformation

1. UVOD

Predmet istraživanja je napuštena katolička crkva Svetog Rudolfa u Banoštoru. Projektom je cilj da se postigne balans između novog i starog u funkcionalnom, estetskom ali i duhovnom smislu. Da se spoji istorija i savremeno doba kroz ravnotežu postignutu unošenjem novih elemenata u postojeću strukturu i da se sačuva mir koji sadrže sakralni objekti, kroz pronalaženje načina da taj duh dobije nov oblik promenom namene prostora.

Slika 1. Analiza šire situacije

Pored velikog turističkog potencijala, koji ovaj lokalitet poseduje, delatnosti koje okružuju objekat takođe su sinonimi za odmor i relaksaciju.

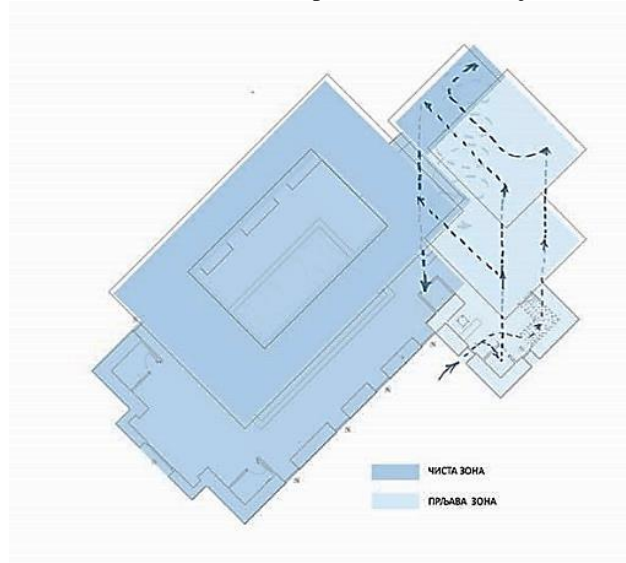
NAPOMENA:

Ovaj rad proistekao je iz master rada čiji mentor je bila dr Ivana Miškeljin, vanr. prof.

Pored malih hostela i mesta za spavanje sa ponudom obroka, kao i restorana sa domaćom kuhinjom, u neposrednoj blizini nalazi se niz vinarija, malih lokalnih proizvođača. Uz Dunav, svega 150 metara od crkve, nalazi se skela preko koje se prelazi na drugu obalu reke. Sa druge strane nalazi se park prirode Begečka jama, koji sam po sebi nudi izvor turističkih ponuda. Ideja spajanja ture koja se kreće glavnom saobraćajnicom kroz selo spaja mirne delatnosti i relaksirajuće aktivnosti i odlično je polazište za razvijanje previđenog sadržaja novoprojektovanog objekta.

2. KONCEPT I FORMIRANJE PROSTORA

Projekat se oslanja na koncept prezervacije postojećeg stanja sa implementiranjem elemenata koji ne remete postojeću kompoziciju, ali rešavaju funkcionalne prepreke koje ova prenamena objekta donosi. Bivša katolička crkva je ovim projektom prenamenjena u mali spa centar sa bazenom. Kako je objekat koncipiran i kontekst u kome se nalazi formirali su ideju o mestu koje u jednom trenutku ne može da posećuje veliki broj ljudi, već je prostor je idejno namenjen malom broju korisnika (maksimalno 5-6 u jednom momentu) kako bi se zadržao mir, razudnost korisnika i slaba promestost kroz objekat.

Slika 2. Šematski prikaz kretanja kroz objekat

3. KONCEPT

Jedan od osnovnih postulata koncepta i funkcionalne šeme prostora jeste da se sadržaj, kontekst i osećaj koji korisnik ima dok se nalazi u tom prostoru poklapaju. Da se povezanost sa prirodom, prijatnost, smirenost i opuštenost prenosi kroz okolinu preko sadržaja sve do korisnika.

Ideja prezervacije duha, smirenosti koju i originalni objekat donosi, u novoprojektovanom stanju dobija novo ruho. Smirenost i spokoj koji sakralni objekti imaju sada se prenosi kroz vid odmora, odvajanja vremena za sebe i spajanja sa okolinom. Prezervacija originalnog, kako fizičkog, tako i duhovnog aspekta prostora, koji je provučen kroz filter modernog vremena, kroz ovaj projekat dobija nov život, novu svrhu.

4. KRETANJE KROZ OBJEKAT I PODELA NA ČISTU I PRLJAVU ZONU

Objekat je odvojen na čistu i prljavu zonu: prljava zona se nalazi u zvoniku, a čista je u brodu crkve. Ulazna partija je iz broda crkve premeštena u prizemlje zvonika. U prizemlju se pristupa u hodnik gde se nalazi informacijski pult sa leve strane, a sa desne strane se nalazi lift za prljavu komunikaciju. Stepenište za prljavu komunikaciju se takođe nalazi u tom hodniku i tim stepeništem (i liftom) se može pristupiti ostalim spratovima zvonika (i podrumu). Iz hodnika (prizemlja zvonika) se pristupa brodu crkve gde se nalazi centralna funkcija prostora-bazen.

U apside, na višoj koti terena nalazi se đakuzi, a na mestu gde se ranije nalazila ulazna partija sad je tu veliki prozor sa pogledom na Dunav. Jedna od namena koje takođe podstiču simetričnost osnove jesu tuševi na otvorenom, iz kojih se takođe prostire pogled na reku. U prizemlju se nalaze muški i ženski toaleti.

Druga velika intervencija u prostoru jeste dodavanje galerije iznad bazena. Galerija je postavljena na istoj visini kao prvi sprat zvonika, sa kojim je direktno spojena. U galeriji se nalaze muški i ženski toaleti i muška i ženska kupatila sa tuševima iz kojih se može pristupiti sauni, kao i soba za masažu. Postoji mogućnost smanjenja broja toleta kako bi bili pristupniji invalidima. Jedina veća promena u odnosu na originalnu konstrukciju, koja je vidljiva spolja, jeste aneks koji spaja brod i zvonik crkve.

U aneksu se nalazi lift za čistu komunikaciju, koji spaja bazen sa svlačionicama na spratovima zvonika, i spiralno stepenište, kojem se pristupa isključivo iz čiste zone objekta. Aneks je zastakljen i vertikalno se prostire celom visinom zvonika. Iz prizemlja sa informacijskim pultom prljavom komunikacijom se pristupa do svlačionica.

Na prvom spratu nalazi se ženska, a na drugom muška svlačionica. Iz svlačionica se pristupa čistoj komunikaciji - liftu i spiralnom stepeništu u dograđenom aneksu objekta kojim se dolazi do sadržaja- bazena, saune, sobe za masažu.

Objektu je dodat podrum, parcijalno ispod broda crkve i zvonika. U podrumu se nalaze pomoćne prostorije: magacin sa vešernicom i prostorija za zaposlene sa toaletom i čajnom kuhinjom.

Podrumu se pristupa isključivo stepeništem i liftom za prljavu komunikaciju. Zvonik je u potpunosti rekonstruisan, a krov iznad broda crkve sad je zastakljen i dozvoljava veliku količinu dnevne svetlosti sa ispuni objekat a u večernjim satima dopušta umirujući pogled na zvezdano nebo. Celokupno iskustvo koje pruža sadržaj objekta ogleda se i u samom koncipiranju prostora, spajanje sa prirodom, mir i opuštanje, uvlačenje pejzaža u objekat velikim zastakljenim površinama i direktna povezanost sa vodom na relaciji bazen-reka.

5. OPIS KONSTRUKCIJE I MATERIJALIZACIJE

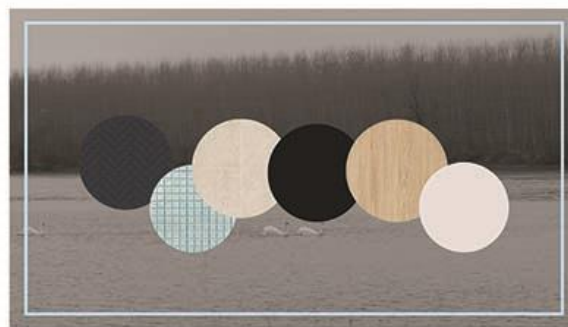
Postojeća konstrukcija originalnog objekta je velikim delom urušena, ne postoji krovna konstrukcija iznad zvonika, kao ni iznad broda crkve.

Ovaj nedostatak doneo je prednost samom projektu jer je otvorio mogućnost implementiranja prirodnog svetla u objekat. Iz tog razloga, kao i otvorene vizure prema nebu koja se direktno spaja sa centralnom funkcijom prizemlja-bazenom, postavljen je stakleni krov na brod crkve. Urušeni zvonik je projektom restauriran i izgleda kao originalni.

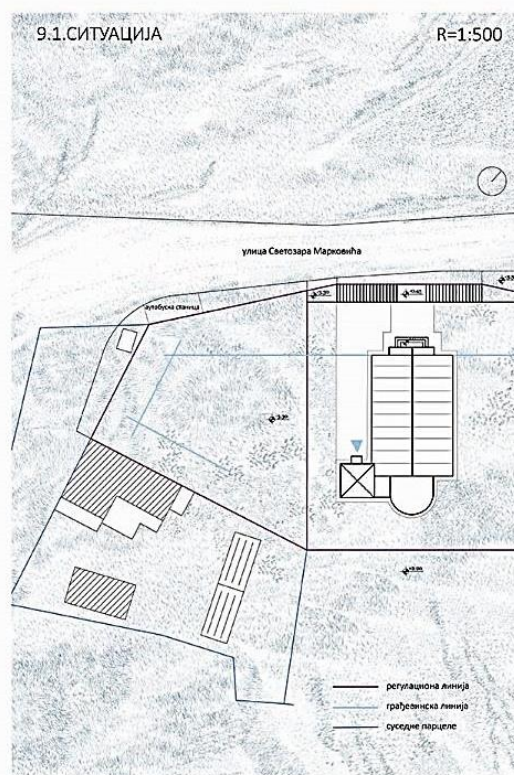
Jedna od konstrukcijskih promena jeste aneks koji je vidljiv spolja i spaja brod i zvonik crkve. Aneks je takođe zastakljen i prostire se duž vertikalne ose zvonika, sa vidljivim spiralnim stepeništem koje oplemenjuje kako enterijer, tako i fasadu.

Iznad bazena postavljena je galerija, gde je podna konstrukcija ošupljena u sredini i pruža pogled na bazen u prizemlju.

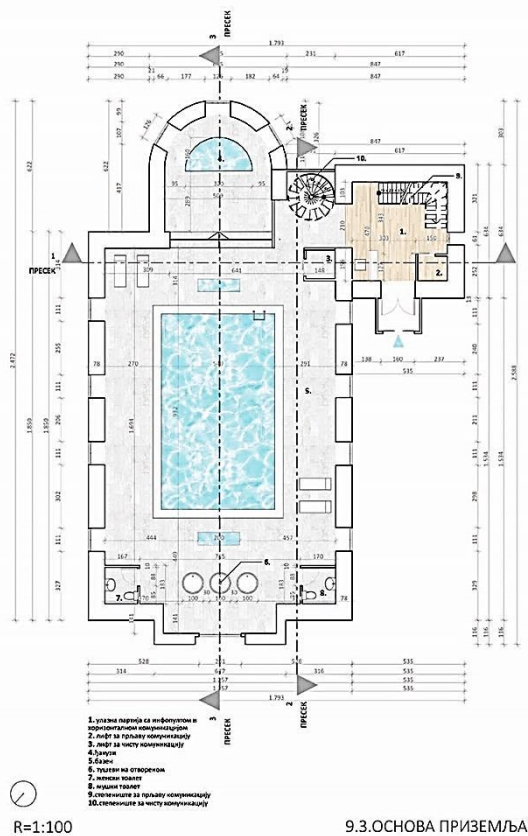
Najveća spolja neopažena promena jeste dodavanje podruma ispod zvonika i delom ispod broda crkve. Podrum se koristi isključivo za zaposlene, i pristup tehničarima bazena.

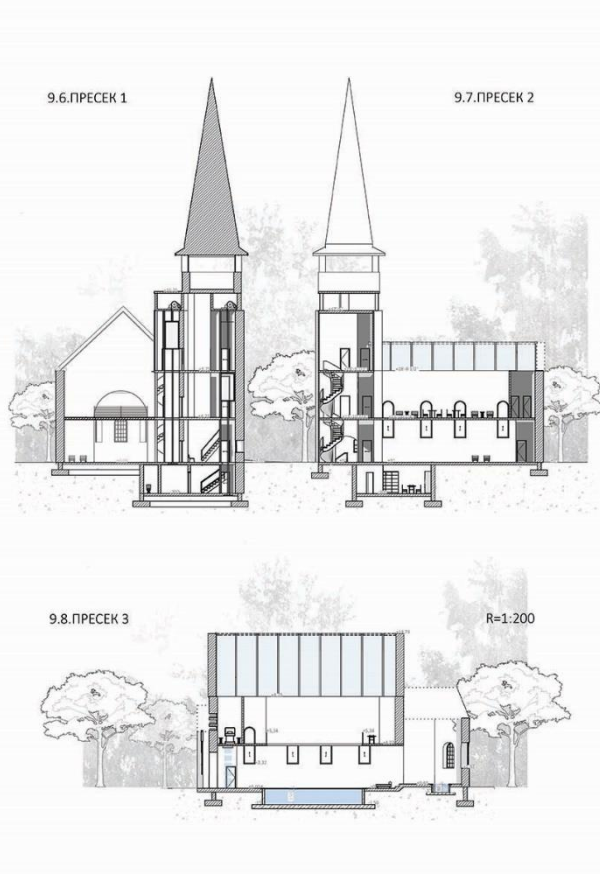
Slika 3. Ton karta

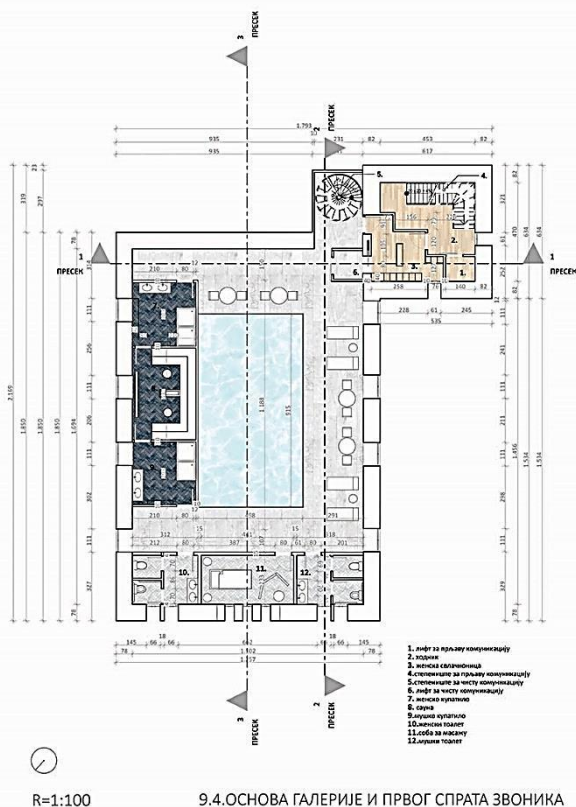
Slika 4. Situacija

Slika 5. Osnova prizemlja

Slika 7. Preseci

Slika 6. Osnova galerije i prvog sprata zvonika

Slika 8. Izgleđ 1

Slika 9. 3D prikaz enterijera

6. ZAKLJUČAK

Sakralni objekti odišu duhovnošću koja je vanvremenska i ostaje utkana u te zidine nevezano za stanje objekta. Tu energiju je potrebno sačuvati i pružiti priliku da nastavi da živi kroz pronalaženje načina kako da bude dostupna ljudima.

Današnji način života, brzina svakodnevice i česta otuđenost, dovodi nas do momenta da zaboravimo šta je važno, kako u životu, tako i u arhitekturi. Za mene je važno sačuvati. Sačuvati mir, integritet, osećaj i vrednost koju nosi svaki dan, ali i svako zdanje od značaja.

Ovaj velelepni objekat je potrebno prezervirati, ne dopustiti da se zanemari i ne dozvoliti da spokoj koji on nosi ode u zaborav. Jer nam je svima to potrebno. Jedan momenat mira. A takav duh, u bilo kom obliku, mogu da prenesu samo prostori koji su osetili zub vremena, koji su proživeli i preživeli događaje utkane u zidine i nose sa sobom istorijsku i duhovnu baštinu koja nam je u ovom vremenu preko potrebna.

7. LITERATURA

- [1] „Adaptive reuse of abandoned historic churches: building type and public perception“, You Khong Ahn, doktorska disertacija na Univerzitetu u Teksasu. 2007. godina
- [2] „Glass in roofs. Study of 19th century literature on building technology“, Leen Lauriks, Michael de Bouw and Ine Wouters Vrije Universiteit Brussel, Faculty of Engineering, Department of Architectural Engineering (ARCH), Brisel, Belgija, 2009. godina
- [3] „Održivi prostorni razvoj Podunavnja u Srbiji“, Saša Milijić, Boško Josimović, Tijana Crnčević, Izdavač: Institut za arhitekturu i urbanizam Srbije, Beograd, 2012. godina

Kratka biografija:

Dragana Gajić rođena je u Novom Sadu 1994. god. Diplomski rad odbranila 2021. godine na Fakultetu tehničkih nauka u Novom Sadu, odsek arhitektura.